Europa en de NAVO

✱ ✱ ✱ Bij een vorige beschouwing over het officiële Franse standpunt ten aanzien van een gezamenlijke Europese verdediging zijn de nadelen verbonden aan desintegratie uiteengezet.[1] Wij vinden het een gelukkig teken, dat andere Franse stemmen zich laten horen, die een dergelijk streven naar nationaal isolationisme veroordelen.

In zijn boek „Le défi Américain" trekt Jean Jacques Schreiber ten strijde tegen de zijns inziens ongerechtvaardigde Amerikaanse technologische voorsprong op Europa. Als kwalijk gevolg ziet hij onder meer, dat over 10 jaar de „captains of industry" in ons oude werelddeel zullen zijn vervangen door „managers" uit de nieuwe wereld. Ongetwijfeld bezit de Amerikaan een open oog voor de mogelijkheden de wetenschap en haar speurwerk efficiënt praktisch toe te passen. Dit bedrijven van de wetenschap met primaire bate voor mens en maatschappij eist een uitgebreide „research" en een doordacht „management".
Feiten en cijfers tonen aan dat Europa hierin achterblijft; de Verenigde Staten besteden 3,5% van het nationale produkt aan „research", Nederland daarentegen 2%. Wat de praktische toepassing betreft: in Amerika zijn 65.000 computers in bedrijf, in de EEG-landen te zamen 9700, waarvan het merendeel Amerikaans.
Niet ten onrechte verwijt Schreiber de Europese elektronische industrie de eerste plaats op de automatiseringsmarkt aan Amerikaanse ondernemingen te hebben overgelaten. Ofschoon dit door de desbetreffende bedrijfsleidingen wordt ontkend, spreken de cijfers voor zich zelf en mag worden geconstateerd dat enkele, puur Amerikaanse, ondernemingen niet onverdienstelijk in Europa zijn geconsolideerd.

Toch mag dit geen reden vormen Europa een wetenschapsachterstand te verwijten. Wat zich hier openbaart zou een „management-kloof" kunnen worden genoemd.
In Europa mist men soms de durf, de speelsheid van geest en het initiatief om laboratoriumuitvindingen en wetenschapsvoordelen direct om te zetten in produktie van nuttige en bruikbare zaken. Dit vraagt kunde in het beheersen van de ingewikkelde problemen, verbonden aan het leiden van een efficiënt produktieapparaat. Studies in de bedrijfskunde moeten daarom op hun waarde worden beproefd en met nieuwe impulsen worden geïntensiveerd.
De vorming van leiders — dus ook van officieren — behoort zich niet buiten de bedrijfssfeer te plaatsen, theorie en praktijk dienen elkaar in evenwicht te houden.

Nu mag niet worden vergeten, dat het Amerikaanse voorbeeld inspirerend werkt en Amerikaans kapitaal welvaart in Europa brengt. Het laatste vraagt om blijvende binding met Amerika, het eerste vergt samenwerking in Europa. Een overdreven vlucht in eigen nationaliteit werkt hierbij remmend en veroorzaakt een versnippering van krachten, wat tot achterstand moet leiden.

In „Le Figaro" bepleit Raymond Aron een Europese samenwerking om de verhouding tussen de Europese munteenheden en de dollar te verbeteren, en in hetzelfde blad doet André François Poncet een rechtstreekse aanval op de stellingen van Generaal Ailleret. Men vraagt zich met hem af, welk een geloofwaardigheid een „force de frappe" als afschrikkingsmacht bezit tegenover het potentieel van de twee grote nucleaire machten. De creatie van deze „force" draagt bij tot de bestaande onzekerheid omtrent de inzet van kernwapens, hetgeen als een bate kan worden beschouwd.
Tegenover deze ene bate staan echter vele nadelen. De atoomdrempel wordt meer zwevend dan zo hoog mogelijk. Dit is zeker geen verdienste, te meer indien men daarbij bedenkt, dat door de gelijktijdige terugtrekking van de Franse conventionele strijdkrachten en de vermindering van deze strijdkrachten door andere NAVO-landen de atoomdrempel in een versnelde baissekoers wordt gedrukt.

Ook bij de tegenwoordig zo vaak verlangde „nonbelligerentie" plaatsen wij een vraagteken. Kan een Europees land bij het uitbreken van een groot conflict terzijde blijven staan? De tegenwoordige en toekomstige machtsmiddelen zijn dermate ruimteverslindend, dat het niet betrok-

[1] *Mil. Spect.* **137**(1968)(2)53;(3)101

ken geraken een uiterst riskante zaak is. Waarom de keuze dan niet tevoren bepaald, aangezien de Verenigde Staten de enige garantie voor de West-europese vrijheid zijn.
Nu bevinden de V.S. zich in een psychologisch nadelige positie door het voortdurend verwikkeld zijn in regionale problemen. De vrije democratische wereld is nu eenmaal ontvankelijker voor evolutie dan de gesloten communistische landen. Een Vietnamconflict wordt Amerika te pas en te onpas verweten. De Sovjet-Unie handhaaft haar machtspositie in de satellietlanden door een stille doch ijzeren dwang. Sinds Hongarije heeft het geen machtswellust openlijk behoeven te tonen. Door geheime, snel uitgevoerde, uitgebreide wapenleveranties dwingt Rusland onafhankelijke landen in de Sovjet-ban en verovert op deze wijze sleutelposities, waarbij men niet schroomt tegen betaling strategische aanvalswapens te leveren die voor het betrokken land van geen enkel nut zijn. Wij kunnen het daarom wel eens zijn met Generaal Aillerets appreciatie, dat de bedreiging niet meer uit één richting komt, doch zijn het geenszins eens met zijn gevolgtrekkingen. Afdoende verdediging tegen een bedreiging uit meer richtingen wordt niet bevorderd door isolationisme, wel door verbondenheid: „L'union fait la force".

De Russische penetratie in en rondom de Middellandse zee doet terecht vele waarschuwende stemmen verheffen, niet in het minst in Frankrijk. Het is een duidelijk teken van de toegenomen Russische strategische beweeglijkheid. Hoe belangrijk deze machtsuitbreiding op de zuidflank van Europa is moge worden aangetoond met het volgende.

— Egyptische strijdkrachten worden binnen een paar maanden tot 85% van de oorspronkelijke sterkte hersteld en gelijktijdig drastisch gemoderniseerd.
— De Jemenitische luchtmacht komt geheel in Russische handen; reeds onder het royalistische regime werd door de Russen bij Sanaa een strategische vliegbasis aangelegd.
— Aan de overzijde, op Afrikaans grondgebied, is Somaliland volgepompt met Russisch wapentuig en zg. militaire adviseurs.
— Algerije wordt in hoog tempo van moderne wapens voorzien, Russische oorlogsschepen varen voor de, door de Fransen vrijgegeven, vroegere NAVO-basis Mers-el-Kebir.
— Rusland dringt bij Egypte aan op forcering van de opening van het Suez-kanaal; de republiek Zuid-Jemen en de Perzische golf moeten bereikbaar worden vooor de Russische vloot. Voorwaarde: terugtrekking Israëlische troepen uit de Sinaï-woestijn. Geen pottekijkers op de oostelijke oever!
— Syrië en Irak worden door wapenleveranties gesterkt in hun pro-Russische houding. (In deze twee landen bestaat overigens een verfijnd gestimuleerde aantrekkingskracht voor Frankrijk, in Syrië voornamelijk cultureel, in Irak in meer materialistische zin tot uiting komend door olieconcessies enerzijds en wapenleveranties anderzijds. Eenzelfde ontwikkeling begint zich in Koeweit en Saoedi-Arabië te manifesteren. Gezien de politieke situatie blijft het een interessante vraag of dit Franse initiatief in het Midden-Oosten als lofwaardig kan worden gekwalificeerd.)
— Gelijktijdig met de Sovjet-machtsopbouw rondom de Middellandse Zee wordt de Russische vlootsterkte in dit gebied aanmerkelijk opgevoerd.

Het is met de constatering van deze laatste maritieme dreiging eigenlijk treurig gesteld. Meer dan 7 jaar geleden werd de bouw van „Komar"-boten reeds gesignaleerd, 4 jaar geleden werden „Komar"- en „Osa"-boten waargenomen in twee Middellandse-Zeehavens. Bij de eerste spanningen rondom Cyprus voeren Russische kruisers, gewapend met zeeraketten, regelmatig door de Bosporus. Het bleef bij constateren. Het tot zinken brengen van een Israëlische jager was nodig om de gemoederen in beweging te brengen. Een achterstand van ten minste 7 jaren!
Een waarschuwing — ook voor de andere krijgsmachtsdelen — de ontwikkelingen nauwlettend te bewaken. Zo zullen bij de landmacht — behalve de tankvernieuwing — de ontwikkelingen bij de pantserinfanterievoertuigen en de pantserbestrijdingsmiddelen interessante perspectieven bieden. Bij de luchtmacht vragen de directsteunende vliegtuigtypen de nodige aandacht.

Niet alleen in het strategische vlak, doch ook op materieelgebied begint zich op alle fronten een bedreiging af te tekenen; ook in dit opzicht zal de behoefte aan een collectieve Europese inspanning — in Atlantisch verband — zich in steeds sterkere mate doen gevoelen.
Ondanks alle praktische noodzaken tot bondgenootschappelijke samenwerking blijkt het gedeeltelijk prijsgeven van de nationale onafhanke-

lijkheid steeds weer een beletsel te vormen tot volledige bereidheid. Doch is het sluiten van een bondgenootschap niet het prijsgeven van een deel van deze onafhankelijkheid om daarmee de pijlers, waarop onze maatschappij rust, te versterken? De bescherming van onze rechtsorde, individuele vrijheid en democratische verworvenheden is deze bundeling van krachten waard. Het geheel of gedeeltelijk onttrekken van nationale strijdkrachten aan het bondgenootschap houdt derhalve in: een zich onttrekken aan medezeggenschap over de strategie en de politieke doeleinden, die beide in overleg met alle bondgenoten worden vastgesteld.
Een land, dat zich een dergelijke geste veroorlooft, tast in wezen de geloofwaardigheid van de Westerse strategie aan, een strategie, die met inspanning van alle betrokken landen gericht moet blijven op afschrikking én ontspanning.

Het is een tegenstrijdigheid in de tegenwoordige Westerse diplomatie dat de gestelde doelen zo dikwijls worden doorkruist door de aanbevolen middelen.

Nieuwe uitgave

Winston S. Churchill, door Randolph S. Churchill, dl 2 - Young statesman 1901-1914, 775 blz., geïll. Uitg.: William Heinemann Ltd, Londen, 1967. Prijs: 63 sh.

In deel 1 van zijn biografie[1] presenteerde de auteur het leven van Winston Churchill van zijn geboorte in 1874 tot zijn tweede poging voor Oldham als Tory lid van het parlement te worden.
Deel 2 brengt ons zijn levensgeschiedenis van dat laatste ogenblik tot het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. Op 14 februari 1901 bezette Churchill zijn zetel in het Lagerhuis; hij was toen 26 jaar. Hij vond in deze carrière, die hem tot succes voerde, maar ook beschimpingen bracht, zijn evenwicht; sterk in zijn geloof in zichzelf werd hij het vastberaden en inspirerend symbool van een in moeilijkheden verkerende wereld.
Dit tweede deel geeft duidelijk het soms bedrieglijke en spannende van de drijfkracht weer, die hem zo lange tijd leidde. Hij voelde instinctief aan wat goed en verkeerd was, en hij werd door geen enkele overweging, die alleen op politieke ervaring en nergens anders op berustte, beïnvloed. Binnen het uur na het afleggen van zijn eed als parlementslid stemde hij, binnenskamers uiteraard, tegen de meesten van zijn partijleiders. Hij toonde snel een rebel van het zuiverste water te zijn. Wil men voorbeelden? Eens zei hij: „Als ik Boer was, zou ik met vreugde ten strijde trekken". Een ander maal werden zijn woorden met gejuich door de oppositie begroet. Toen hij Unionist Free Trader was geworden, zette zijn eigen Conservative Association hem min of meer aan de dijk. Op 21 mei 1904 ging hij voor de Liberalen op de zetel van Randolph zitten, waarop deze was gaan staan toen hij, in 1885, de val van Gladstone toejuichte.
Eind 1905 was Churchill Undersecretary of State voor de koloniën. Zijn biograaf zegt dat hij als Parlementslid sprak als ware hij Undersecretary, als Undersecretary als ware hij lid van het Kabinet en als Kabinetslid als ware hij Prime Minister. Ook beperkte hij zijn activiteiten niet tot de politiek; in 1906 werd zijn „Life of Lord Randolph Churchill" gepubliceerd, dat snel werd erkend als een van de bijzondere biografieën in de Engelse taal.
In 1908 werd Churchill President of the Board of Trade in het Kabinet. Hij werd toen in Manchester verslagen, doch won in Dundee. Op 12 september van dat jaar trad hij in het huwelijk met Miss Clementine Hozer.
De volgende jaren brachten de staatsman via het Home Office naar de Admirality. Zijn samenwerking met Lloyd George dateert uit die tijd. Zijn problemen waren de klassestrijd, de Ierse kwestie, het vrouwenkiesrecht, het beleg in de Sidney Street, de onlusten in Wales en tenslotte de onvermijdelijke oorlog met Duitsland. Deze laatste katastrofe trof hem toen hij 40 jaar was.
Evenals bij het eerste deel vallen ook hier de vlekkeloze documentatie en bewonderenswaardige objectiviteit van de schrijver op, alsmede diens kunde, de lezer van het begin tot het eind van zijn biografie te boeien. v.H.

[1] Zie: *Mil. Spect.* **135**(1966)(12)572.